

Dohoda s USA? Obranná jenom podle názvu. Právník Koudelka dělá jasno, co Černochová podepsala

- CZ24 News | 3. června 2023

ČESKO: „Ve srovnání s 90. lety 20. století, kdy vládli Václav Klaus a Miloš Zeman a byla to doba svobody, je za vlády Petra Fialy svoboda slova významně omezována.“ Elitní právník, expert na ústavní právo, docent Zdeněk Koudelka poukazuje na klíčové změny a v rozhovoru pro PL se pustil i do odborné analýzy obranné smlouvy DCA mezi Českem a USA. „Jsme slabší stranou smlouvy.“ „Fialova vláda se vojenskou dohodou s USA vzdává paušálně práva stíhat trestné činy amerických vojáků,“ podotýká a vzkazuje: „Každý poslanec, senátor i prezident rozhodnou, zda válka je skutečně jediná možnost, kterou lze v dané chvíli vyložit jako nutnou akci podle Severoatlantické smlouvy.“

Náčelník generálního štábu Armády ČR Karel Řehka poslance upozornil na nebezpečí konfliktu Ruska se Severoatlantickou aliancí. Jak jste, pane docente, varování vzal vy? Česká republika by byla přímým účastníkem konfliktu. To jsou slova Řehky z bezpečnostní konference v Poslanecké sněmovně.

S válkou je to jinak, než říkal Řehka. Potvrzují se slova francouzského premiéra za první světové války Georgese Clemenceaua, že válka je příliš vážná věc, než aby se ponechala vojákům. Válku nepovede NATO, ale členské státy a každý sám rozhodne, zda se války zúčastní. Severoatlantická smlouva nestanoví automatickou povinnost vstoupit do války při napadení jiného členského státu, neboť stát *„podnikne sám a v souladu s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a udržet bezpečnost severoatlantické oblasti“*. Slova *nutná akce* není příkaz vstupu do války.

Nebude-li Česká republika napadena, ale ve válce bude jiný členský stát NATO, nevstoupí náš stát do války od první minuty, ale až po jejím vyhlášení. Ústava přímo neříká, kdo má právo vyhlásit válku, v předcházejících ústavách toto právo měl výslovně prezident republiky. Ústava stanoví, že Parlament má právo vyhlásit válečný stav. Vyhlášení válečného stavu je předstupněm vyhlášení války, ale teprve vyhlášením války druhé straně se náš stát do války dostane. Nejprve musí o válečném stavu rozhodnout Poslanecká sněmovna i Senát nadpoloviční většinou svých členů a následně v rámci svého práva zastupovat stát navenek vyhlásí válku jako mezinárodněprávní akt prezident republiky s kontrasignací předsedy vlády. Jiné cesty jsou neústavní.

Každý poslanec, senátor i prezident rozhodnou, zda válka je skutečně jediná možnost, kterou lze v dané chvíli vyložit jako nutnou akci podle Severoatlantické smlouvy. Některé situace nemusí být jednoznačné. Koho bychom měli podpořit v hypotetické válce řecko-turecké, když oba jsou v NATO? I válka mezi členem a nečlenem NATO nevede automaticky k povinnosti jiných států pomoci, protože povinnost nutné akce máme jen při napadení našeho spojence. Nikoli, když náš spojenec zaútočí či válku vyprovokuje.

Pro naši případnou účast ve válce s Ruskem by bylo určující, zda by válka s jiným členským státem NATO začala útokem Ruska nebo naopak útokem jiného členského státu na Rusko, jako např. USA zaútočily na Jugoslávii 1999 či na Irák 2003. V případě útoku jiného členského státu na Rusko nemáme žádnou povinnost se do války zapojit. Je však jasné, že by útočník chtěl kolem sebe shromáždit koalici ochotných k podpoře útoku obdobně, jako to bylo v případě útoku USA na Irák

2003, který podpořila Británie, ale odmítla podpořit Francie a jiní.

Je to i otázka pro občany, aby žádali politické strany jasně se vyslovit k případnému našemu zapojení do války a podle toho je volili. Když lidé vyjádří odpor k válce, nemusí se nechat zatáhnout do války. Když na počátku první světové války generálové rozpoutali válečné šílenství, značná část českých a moravských vojáků zpívala: „Červený šátečku, kolem se toč, máme jít na Rusa, nevíme proč“. Platí zde verše vynikajícího moravskoslezského básníka a písničkáře Jaromíra Nohavici: „Pánové nahoře, na to jste vážně malí/Abyste vydávali rozkazy k vraždění/Musí-li válka být, běžte si válčit sami/ A vaši věrní s vámi – mě, mě nechte být/ Jestli mě najdete, můžete klidně být/ Strílejte, neváhejte, já zbraň nebudu mít/ Nebudu mít, nebudu mít...“.

Média informovala o tom, že ministryně obrany Jana Černochová je ve sporu s vedoucím představitelem armády. Karel Řehka měl zvažovat rezignaci, ačkoliv politička popřela, že by nabízel svou funkci k dispozici. Zaznělo, že ji zpravodajské služby informovaly o případném korupčním problému. O čem to svědčí?

Je to osobní spor Černochové s Řehkou, který není pro občany významný. Důležitější je, zda by byla vláda ochotna zatáhnout náš stát do války i mimo naše závazky o kolektivní obraně.

Co se týká smlouvy o obranné spolupráci, slyšíme názory, že jsou obavy zbytečné a má ji schválenou většina zemí EU, pak komentáře se zásadním varováním o případném pobytu amerických vojsk na českém území. Vaše odborná analýza?

Vojenská dohoda s USA schválená vládou Petra Fialy je smlouvou nerovnou. Předpokládá rozmístění americké armády u nás, nepřipouští i jen teoretické umístění naší armády v USA. To je přirozený odraz nerovnosti mocenské. Nemáme schopnost mít armádu v Americe. Naopak USA mají chuť i schopnost mít armádu v Evropě. Jsme slabší stranou smlouvy.

Dosud se postavení vojáků USA, kteří jsou přítomni například na cvičení, řídí smlouva o statusu ozbrojených sil států NATO z roku 1951 (NATO SOFA), jež vyvažuje práva státu vojska vysílajícího i přijímajícího. Smlouva NATO SOFA platí pro všechny státy stejně, neboť USA musely respektovat mocenské postavení Británie i Francie, které by s preferencí USA na úkor své suverenity nesouhlasily. Motivem USA pro sjednání vojenské dohody s námi ve věcech, které se odchylují od obecné smlouvy NATO SOFA, je získání privilegovaného postavení, jež jim smlouva NATO SOFA nedává. Přitom má navrhovaná vojenská dohoda přednost před zákonem. Bude-li náš zákon v rozporu s dohodou, postupuje se podle dohody.

Výkon trestní spravedlnosti je znak suverenity státu. Obecná smlouva NATO SOFA stanoví, že přednostně má právo stíhat trestný čin stát, na jehož území se stal. Výjimkou je, když trestný čin mířil vůči jinému vojáku téhož státu. Tedy, pokud dnes americký voják u nás zabije našeho občana, stíháme jej my, pokud zabije jiného amerického vojáka, trestají jej americké soudy.

Avšak Fialova vláda se vojenskou dohodou s USA vzdává paušálně práva stíhat trestné činy amerických vojáků. Je sice možnost v jednotlivých případech toto vzdání odvolat, ale jen v případech zvláštního významu bez bližší definice. Až nepatřičně působí slova v dohodě, že se česká vláda vzdává práva na trestní stíhání jako projev své suverénní pravomoci. Přitom jde o projev nerovnosti, protože kdyby náš voják někoho zabil v USA, který tam třeba bude na nějakém vojenském kurzu, bude souzen v Americe. I československo-sovětská smlouva o pobytu sovětských vojsk z roku 1968 stanovila, že trestné činy sovětských vojáků na československých občanech stíhají československé orgány s tím, že v jednotlivých případech mohla sovětská strana o převzetí stíhání požádat a žádost měla být blahovlnně posouzena. Ani československá vláda se tohoto práva nevzdala paušálně dopředu.

Nes skutečné je ustanovení, že i když by šlo o onen případ zvláštního významu a trestní řízení prováděly české orgány, americký voják zůstane pod kontrolou amerických sil až do skončení odvolacího řízení. Tedy nemůže být umístěn do naší vazby. Americká strana zajistí jeho přítomnost u soudu, ale jen do 1 roku, pokud bude řízení delší, její závazky zanikají. Prodloužit tuto lhůtu lze jen se souhlasem USA. Ale v závažných případech, je dosažení pravomocného odsouzení do roka neproveditelné. Máme jiný trestní proces, než je americký, a máme jej dlouhý.

Bělorusko podpořilo ruský útok na Ukrajinu v roce 2022 bez účasti své armády, když dalo Rusku k dispozici vlastní území pro útok. Ve vojenské dohodě s USA se dává právo americké straně volného vstupu amerických vojenských letadel, vozidel i plavidel na naše území, s možností tankování, přistávání a bez možnosti jakékoliv kontroly z naší strany, pokud k tomu nedají souhlas USA. Dohoda nerozlišuje nebojové lety a průjezdy při cvičení, bojové akce vázané na kolektivní obranu proti napadení a útočné akce USA. Rozhodnou-li se USA bombardovat Bělehrad jako v roce 1999, dohoda nerozlišuje takovou útočnou akci od akcí kolektivní obrany.

Dohoda se vyhýbá slovu základna. Místo toho užívá pojmy zařízení a prostory, které má Česká republika poskytnout bezplatně, včetně bezplatných průletů a užívání letišť. Nejen na vojáky, ale i závislé osoby (rodiny vojáků) a dodavatele se neuplatní naše předpisy o cizincích. Fialova vláda se vzdává práva na spolupodpis rozkazů o přesunu vojáků, který je v rámci obecných pravidel dle NATO SOFA umožněn přijímajícímu státu, a tedy se zbavuje vlivu na to, kdo na našem území bude pobývat. Dohoda dává k dispozici armádě USA letiště Čáslav, Náměšť, Pardubice, Mošnov, vojenské újezdy Hradiště, Libavá, Boletice, Březina, posádky Vyškov, Rančířov a Stará Boleslav. USA mohou u nás umísťovat vybavení, zásoby a materiál.

Dohoda má název obranná, ale to nevystihuje obsah. Není zde podmínka, že je dohoda vázána na kolektivní obranu při napadení podle smlouvy o Severoatlantické organizaci. USA mají po světě řadu mocenských zájmů, které podporují i vojenskými akcemi. V dohodě se vláda zavazuje, že poskytne americké straně pozemky a zařízení své, ale i ve vlastnictví krajů a obcí. Je to zásah do ústavně garantované územní samosprávy. Vláda nemá právo jednat za obce a kraje, přesto tak v dohodě učinila.

Šéf civilní kontrarozvědky BIS Michal Koudelka varuje před tím, že se Rusko bude snažit využít všech prostředků, včetně působení páté kolony u nás, aby zabránilo schválení česko-americké obranné smlouvy v obou komorách Parlamentu. Lze nějak vysvětlit, proč má představitel civilní kontrarozvědky obavy, když v cestě k ratifikaci smlouvy evidentně žádný poslanec koalice nestojí?

Slova Michala Koudelky mi připomínají slova představitelů totalitní moci v období 1948-89, kteří své odpůrce označovali za americké agenty imperialismu. Je to další zásah zpravodajských služeb do politického soupeření ve státě. První byl cenzurní zásah Vojenského zpravodajství proti vládě nepohodlným webům v únoru 2022 a nyní Bezpečnostní zpravodajská služba slovy svého ředitele zastrašuje opozici a odpůrce vojenské dohody s USA. Slova ředitele BIS hodnotím jako snahu zabránit svobodné diskuzi o ratifikaci vojenské dohody s USA tím, že tajné služby připraví půdu pro označení odpůrců dohody za podporovatele cizího státu. Ať si však každý sám posoudí, zda ředitel BIS hájí zájmy našeho státu, jeho svrchovanost a demokratický základ s právem svobody projevu, nebo spíše působí jako zástupce USA.

Vojenskou dohodu s USA musí schválit obě komory Parlamentu, Senát nemůže být přehlasován. Ke schválení většiny mezinárodních smluv stačí nadpoloviční většina přítomných poslanců a senátorů. Vláda má většinu všech členů v obou komorách Parlamentu. Opozice má vliv jen na věci, které pro schválení vyžadují ústavní většinu tří pětin poslanců. Taková většina je vyžadována při souhlasu s mezinárodní smlouvou, jež přenáší některé pravomoci našich orgánů na mezinárodní organizaci.

Vojenská dohoda s USA zasahuje do pravomocí našeho státu tím, že se předem vzdáváme práva stíhat trestné činy, které spáchají vojáci USA na našem území i tehdy, budou-li obětí naši občané. Přitom výkon trestní spravedlnosti za činy spáchané na území státu je znakem jeho svrchovanosti. Přestože vláda Petra Fialy si ponechala výjimku, že toto vzdání se neuplatní v případech zvláštního významu, je i v těchto případech výkon trestní spravedlnosti našich orgánů problémový, protože naše vláda se vzdala práva uvalení vazby a USA se zavazují, že zajistí přítomnost obviněného vojáka před našimi orgány jen po dobu jednoho roku, včetně odvolacího řízení, což je v závažných případech doba krátká.

Zásah do naší trestní jurisdikce, který není recipročně vyvážen obdobným postavením našich vojáků v případě jejich pobytu v USA, je zásahem do svrchovanosti státu, takže schválení takové dohody by mělo podléhat nutnosti třípětinové většiny poslanců, tedy i souhlasu části opozice. Odpůrci tohoto řešení mohou namítnout, že Ústava vyžaduje třípětinovou většinu tehdy, když se přenáší pravomoci našich orgánů na mezinárodní organizaci a ne na cizí stát.

Tvůrce Ústavy totiž ani nenapadlo, že by Česká republika měla přenést bez zásady vzájemnosti část své působnosti na cizí stát. Počítalo se jen s omezením ve prospěch Evropské unie, kdy se omezují všechny členské státy. Projednávání vojenské dohody v Parlamentu bude i střetem o způsob jejího schválení. Opozice má právo formou návrhu skupiny nejméně 41 poslanců či 17 senátorů napadnout neústavnost dohody, včetně procesu jejího parlamentního schvalování u Ústavního soudu.

Městský soud v Praze zažil v úterý bezprecedentní situaci. Jednání s bývalou novinářkou Janou Peterkovou narušili výtržnostmi její příznivci. Dav dokonce vylomil dveře do jednací síně pražského městského soudu a hrubě nadával soudkyni, justiční strážní i policistům. Co k tomu říci?

Vždy budou případy, kdy se občas naruší veřejný pořádek na soudě. Nicméně chod celého soudu nebyl narušen a po přerušení bylo jednání dokončeno ještě též den.

Obecně, přibývá stížností, že lidé nemají dostatek prostoru k veřejnému vyjádření názoru. Lze hledat paralely v historii?

Při nástupu jakékoliv totality a diktatury se nejdříve omezovala svoboda slova a projevu. Zásah Vojenského zpravodajství proti vládě nepohodlným webům v roce 2022 i snaha BIS zastrašit odpůrce vojenské dohody s USA je toho příkladem. Ve srovnání s 90. lety 20. století, kdy vládli Václav Klaus a Miloš Zeman a byla to doba svobody, je za vlády Petra Fialy svoboda slova významně omezována.

Omezování svobody projevu, akademiků, diskriminace LGBTIQ+ komunity, či problémy s justicí. To jsou některé vážné problémy Maďarska, na které upozornili europoslanci. Maďarsko čeká už za rok předsednictví Radě Evropské unie. Podle pirátských europoslanců ale maďarský premiér Viktor Orbán podniká kroky proti evropským hodnotám a je tedy velmi problematické, aby maďarská vláda vedla vyjednávání v Evropě. Do jaké míry Maďarsko obstojí jako kandidát na předsednictví?

Předsednictví Evropské unie se nevolí, ale přechází mezi státy popořadě automaticky. Zbavení předsednictví Maďarska by bylo v rozporu s Evropským právem. Je to projev snah některých bruselských představitelů popřít svrchovanost členských států v rámci posilování centralizace v Evropské unii. Maďarsko hájí svá práva proti cizímu zasahování, bojuje tím i za nás. Zaslouží si naši podporu.

Poslanci Evropského parlamentu schválili ve čtvrtek uvolnění 500 milionů eur (11,9 miliardy korun) na podporu výroby munice v zemích EU. Váš názor?

Nejsem zastánce růstu vojenských výdajů a zbrojení. V současné špatné ekonomické situaci je třeba zachránit naši i evropskou ekonomiku, kterou zásadně poškodila protiprůmyslová politika Evropské unie vyvolaná ideologií klimatismu a zeleného údělu. Evropa podporuje zbrojení a ničí svůj automobilový průmysl. To je příprava na válku.

[ZDROJ](#)